

Hållbar mat i offentliga kök

För hälsan och miljön

Anna-Karin Quetel

Nationellt kompetenscentrum för
måltider i vård, skola och omsorg

Hållbar livsmedelskonsumtion

Med hållbar utveckling avses ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet

Skapa ett samhälle som främjar bra matvanor för alla

Agenda 2030 och offentliga måltider

- Lätt att välja hälsosamt och miljösamt i vardagen
- Ger lika möjligheter att äta hälsosamt och kan inspirera till bättre matvanor
- Minimerar undernäringen i äldreomsorgen
- Miljösamt livsmedelskonsumtion
- Kontakt med småskaliga livsmedelsproducenter
- Måltiden som pedagogiskt verktyg för undervisning i hållbar utveckling
- Minskat matsvinn
- Med mera!

Läs mer på [Måltidsbloggen!](#)

Måltidskvalitet i offentlig sektor

MATEN OCH MILJÖKVALITETSMÅLEN

1. Begränsad klimatpåverkan

- + Potatis, spannmål, baljväxter, grova grönsaker
- Kött från nöt och får, djurhållning, handelsgödsel, avskogning

7. Ingen övergödning

- + Musslor
- Köttproduktion, fisk- och skaldjursodlingar, växtodling

10. Hav i balans & levande kust och skärgård

- + Fisk från hållbara bestånd, hållbara fiske-/odlingsmetoder
- Högt tryck på få arter, foderfisk

4. Giftfri miljö

- + Lite eller inga växtskyddsmedel, t.ex. ekologiskt
- Fukt mest besprutad, bananer, citrus, druvor

13. Ett rikt odlingslandskap

16. Ett rikt djur- och växtliv

- + Svenska naturbetesdjur Rapsodling i Sverige
- Foderodling och betesdjur som tränger undan regnskog, ocertifierad palmolja

Höga krav på svenska livsmedel

Djurskydd

Svenska djurskyddsbestämmelserna ställer högre krav än EUs djurskyddslagstiftning

Växtskydd

Svenska krav för användning av växtskyddsmedel striktare jämfört med EU-lagstiftningen.

Djurhälsa & smittskydd

Svenska uppfödare är bland de bästa i världen på förebyggande djurhälsovård

Antibiotikaanvändning

Användningen i Sverige är lägst i EU, minskar risken för antibiotikaresistens

Läs mer: [Svenska mervärden](#), Jordbruksverket

Livsmedelsverkets kostråd

MER

grönsaker,
frukt och bär
fisk och skaldjur
nötter och frön
rörelse i vardagen

BYT TILL

vitt mjöl
smörbaserade
matfetter
feta mejeri-
produkter

fullkorn
växtbaserade
matfetter och oljor
magra mejeri-
produkter

MINDRE

rött kött och chark
salt
socker
alkohol

Miljösmarta matval

- Svinnet i kök, vid servering och från tallrikar minimeras.
- Livsmedel väljs som producerats med hänsyn till miljö, djurskydd och social hållbarhet.
- Vildfångad fisk som köps in kommer från stabila bestånd och har fiskats med omsorg om miljön.
- Andelen kött begränsas och ersätts med andra proteinrika livsmedel.
- Lagringsdugliga frukter och grönsaker väljs i första hand och varieras efter säsong.
- Avfall källsorteras, energiåtgång och transporter minimeras.

Mer mat från
växtriket och
mindre kött

Välj
miljösmarta
alternativ

Släng inte
maten

Hållbart för hälsan och miljön!

Vi behöver göra mer!

Prioritera klimat och biologisk mångfald

Klimatförändringarna och utarmningen av den biologiska mångfalden är två områden där det behövs snabba och kraftfulla insatser för att vända den negativa utvecklingen i miljön.

Det offentliga behöver gå före

Naturvårdsverket 2019

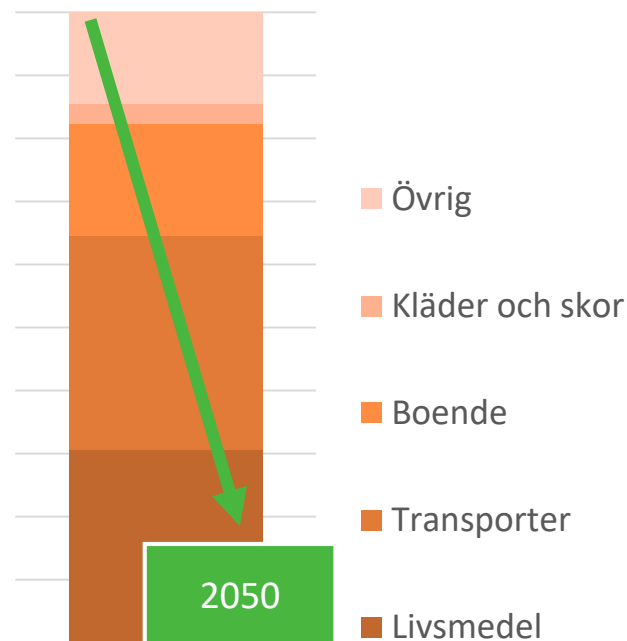
Klimatmålet

Svenskarnas konsumtion motsvarar idag cirka **10 ton växthusgaser per person och år**, varav ca 2 ton från livsmedel

Parisavtalet global temperaturökningen max 2 grader (helst 1,5)

Förutsätter ett nettoutsläpp av växthusgaser på **högst 1 ton per person senast 2050**

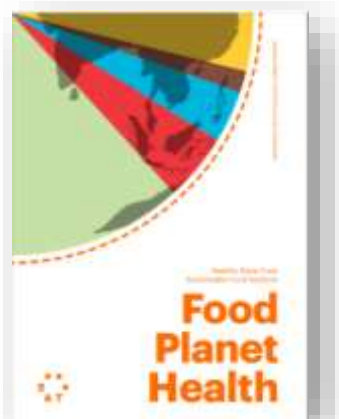
Naturvårdsverket 2019

Svenskarnas
nuvarande
klimatpåverkan

EAT Lancet kommissionen

- Förändrad konsumtion
- Förändrad produktion
- Minskat matsvinn

Nordisk analys av EAT Lancet

Mer grönsaker, baljväxter och nötter

Mindre rött kött, animaliska proteinkällor,
socker, salt

- Ett av många vetenskapliga underlag
- **Väckarklocka att vi behöver agera nu**
- Påminnelse om de verktyg vi redan har

Global

Nordisk

Nationell

Regional/
kommunal

Läs mer

Naturvårdsverket.se

Jordbruksverket.se

Livsmedelsverket.se

Upphandlingsmyndigheten.se

Kontakt

Nationellt kompetenscentrum för måltider i vård, skola och omsorg

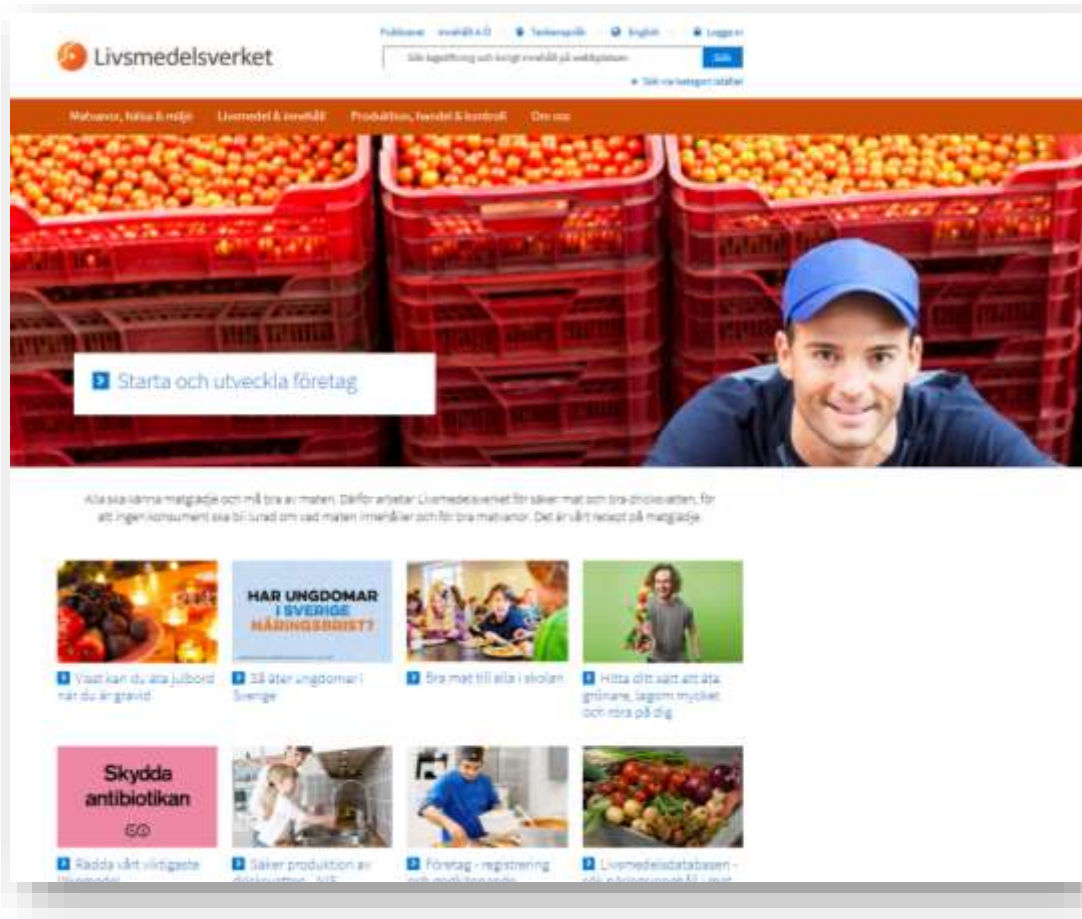
Anna-Karin Quetel

Anna-karin.quetel@slv.se

018-17 56 04

www.livsmedelsverket.se

Prenumerera på vårt nyhetsbrev om mat och hälsa och maltidsbloggen.se

The screenshot shows the homepage of Livsmedelsverket (The Swedish Food Agency). At the top, there is a navigation bar with the agency's logo, language options (Svenska, Engelska), and a search bar. Below the navigation bar is a large banner image featuring a man in a blue cap smiling in front of several crates filled with red tomatoes. A white button with a blue icon and the text "Starta och utveckla företag" is overlaid on the banner. Below the banner is a paragraph of text in Swedish: "Alla ska lämna matgäde och må bra av maten. Därför arbetar Livsmedelsverket för säker mat och bra proteiner, för att ingen konsument ska bli lurad om vad maten innehåller och för bra matvanor. Det är vårt mandat på matgäde." Below this text is a grid of eight featured articles, each with a small image and a title: "Vad kan du äta julbord när du är gravid", "Så äter ungdomar i Sverige", "Bra mat till alla i skolan", "Hitta ditt salt att äta: grönsak, lagom mycket och röra på dig", "Skydda antibiotikan", "Säker produktion av ekologisk mat", "Företag - registrering och godkännande", and "Livsmedelsdatabasen - vilka livsmedel ska du äta?".